

Participatieplan Toekomst bibliotheek in Leidschendam-Voorburg

Leidschendam-
Voorburg

De participatieaanpak die voor u ligt, is in de maand mei 2020 met verschillende betrokkenen vanuit de gemeente Leidschendam-Voorburg en de Bibliotheek aan de Vliet in co-creatie ontwikkeld en daarna getoetst en aangescherpt met de klankbordgroep.

De opgave

In 2016 hebben de gemeente Leidschendam-Voorburg en de gemeente Rijswijk een proces in gang gezet voor de ontwikkeling van een moderne en toekomstbestendige bibliotheek en bijbehorende vestigingen. Aanleiding was de invoering van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen, de bibliotheekwet, per 1 januari 2015. Hierin staat beschreven dat gemeenten een voor eenieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening moeten aanbieden met in elk geval de vijf functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie.
2. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie.
3. Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.
4. Het organiseren van ontmoeting en debat.
5. Het laten kennis maken met kunst en cultuur.

De vraag die daarbij opkomt is: wat betekent dit voor de toekomst van het *lokale* bibliotheekwerk en de Bibliotheek aan de Vliet? Dat antwoord willen we samen met maatschappelijke partners en inwoners vinden. Er ligt een verzoek van de raad om een participatieplan waarin de gemeente laat zien hoe de bibliotheek en het college in 2020 (en verder) hun partners en inwoners (gebruikers en niet-gebruikers) willen betrekken bij het vormgeven van de toekomstbestendige, vernieuwde en bruisende bibliotheek.

Projectfasen

Participatie vindt in verschillende projectfasen plaats.

1. Opstellen raadsvoorstel met gemeenschappelijk toekomstbeeld bibliotheek:

In deze fase (twee delen en een korte voorbereiding) gaan we met de omgeving een gemeenschappelijk beeld bepalen van de toekomstige bibliotheek op basis van de vijf maatschappelijke functies. Het eindresultaat van deze fase is een raadsvoorstel. Tussenresultaten zijn dit participatieplan en de daadwerkelijke uitvoering van de participatie.

2. Uitvoeren raadsvoorstel:

Het raadsvoorstel is de basis voor de uitvoering.

3. Evaluatie:

In deze fase evalueren we hoe de vijf maatschappelijke functies worden ingevuld en wat mogelijke verbeterpunten zijn.

Het participatieplan dat nu voorligt, behandelt de eerste fase 'bepalen gemeenschappelijk toekomstbeeld bibliotheek'. Daar ligt de focus. In deze fase willen we in elk geval de omgeving betrekken. Daarom werken we een participatieaanpak uit. Voor de fases 2 en 3 geeft deze aanpak een grove doorkijk.

Met wie in gesprek?

We willen in gesprek met publieksgroepen voor wie de toekomst van de Bibliotheek aan de Vliet relevant is. We onderscheiden de volgende publieksgroepen.

Werkgroep: dit is de werkgroep met medewerkers van de gemeente en de bibliotheek (communicatiemedewerker, adviseurs uit verschillende disciplines, gebiedsregisseur). Een werkgroepbegeleider begeleidt deze groep. De werkgroep adviseert het college.

Klankbordgroep: In deze klankbordgroep zitten verschillende partners (cultuur, welzijn, onderwijs, economie, opbouwwerk) van de bibliotheek, gebruikers van de bibliotheek, andere inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van de petitiegroep van inwoners. Voorzitter is een afgevaardigde vanuit de gemeente. De klankbordgroep heeft een adviserende en toetsende rol en leden kunnen hun achterban raadplegen. In het participatieproces houden we rekening met de positie van partners in de klankbordgroep die ook meedenken over de invulling van de vijf functies.

College van B&W en gemeenteraad (beslissers): het bestuurlijk orgaan van de gemeente heeft een zeer belangrijke rol in het project. De gemeenteraad moet kennis hebben genomen van de participatieaanpak en het college van B&W neemt er een besluit over. Het college wordt actief betrokken en de gemeenteraad wordt steeds geïnformeerd.

Inwoners: dit zijn inwoners van de gemeente Leidschendam-Voorburg die gebruiker of niet-gebruiker zijn van de diensten van Bibliotheek aan de Vliet. Een gebruiker is vaak een lid, maar kan ook een bezoeker van activiteiten zijn. Naast gebruiker en niet-gebruiker betrekken we belangenverenigingen, zoals wijkverenigingen en ouderenverenigingen. We betrekken de inwoners hoofdzakelijk via de kanalen van de leden van de werkgroep en de klankbordgroep. Daarnaast zullen we een algemene

oproep doen voor inwoners die willen meedenken. In de uitvoering van het participatieplan wordt de groep inwoners verder uitgewerkt.

Partners: Huidige en toekomstige partners vervullen een belangrijke rol in het invullen van een of meer van de vijf maatschappelijke functies. De rol als partner kan door verschillende partijen worden ingevuld: ondernemers, culturele instellingen, maatschappelijke instellingen, organisaties in het sociaal domein, onderwijs, verenigingen. We vragen de partners om mee te denken over de invulling van de vijf maatschappelijke functies die we opnemen in het raadsvoorstel. Hun rol is raadplegend/adviserend. We zetten partners ook in om hun achterban te betrekken in het participatieproces. Denk ook eens aan groepen die moeilijk toegang hebben tot de bibliotheek. In de uitvoering van het participatieplan wordt de groep partners verder uitgewerkt.

In de participatieaanpak lichten we toe op welke manier we deze publieksgroepen betrekken.

De participatieaanpak

In deze participatieaanpak laten we zien hoe we met de omgeving komen tot een gemeenschappelijk toekomstbeeld van de bibliotheek aan de Vliet (fase 1).

Fase 1	Participatievraag	Publiek	Participatiedoel	Participatieruimte	Afzender	Mogelijke gespreksvormen
Stap a Maken praatplaat vijf maatschappelijke functies en bepalen doelgroepen.	<i>Participatievraag 1</i> Hoe ziet de praatplaat van de vijf maatschappelijke functies eruit? En met wie gaan we daarover in gesprek?	Partners	Bewustwording en kwaliteit	Informereren en raadplegen/adviseren	Gemeente en bibliotheek	(online) meeting, mogelijk in combinatie met een online enquête
Stap b Invulling geven aan de vijf maatschappelijke functies	<i>Participatievraag 2</i> Welke van de vijf maatschappelijke functies voor de toekomstige bibliotheek zijn belangrijk voor u? Wat betekent de bibliotheek voor u, nu en in de toekomst?	Inwoners	Bewustwording en kwaliteit	Informereren en raadplegen	Gemeente en bibliotheek samen, ook via betrokken partners	(online) enquête bezoekers en/of rondetafelgesprekken Bereik via kanalen partners, pop-up bibliotheekbus, interviews op straat, panels, gemeenterubriek.
	<i>Participatievraag 3</i> Hoe beoordeelt de klankbordgroep de resultaten van de participatie?	Klankbordgroep	Kwaliteit	Adviseren	Gemeente en bibliotheek	Regulier overleg klankbordgroep
Stap c Invulling vijf maatschappelijke functies vertalen naar rol partners en ruimtelijke aspecten	<i>Participatievraag 4</i> Wat betekenen de vijf ingevulde maatschappelijke functies voor de partners en de ruimtelijke aspecten van de bibliotheek?	Inwoners en partners	Bewustwording en kwaliteit	Informereren en raadplegen/adviseren	Gemeente en bibliotheek samen, ook via betrokken partners	(online) enquête bezoekers en/of rondetafelgesprekken Bereik via kanalen partners, pop-up bibliotheekbus interviews op straat, panels, gemeenterubriek.
	<i>Participatievraag 5</i> Hoe beoordeelt de klankbordgroep de resultaten van de participatie?	Klankbordgroep	Kwaliteit	Adviseren	Gemeente en bibliotheek	Regulier overleg klankbordgroep,

Toelichting participatieaanpak

Onderstaand een toelichting van de participatieaanpak. Zoals aangegeven ligt de focus in dit plan op de eerste fase 'bepalen gemeenschappelijk toekomstbeeld bibliotheek'.

Bij de publieksgroepen inwoners en partners is het participatiedoel bewustwording opgenomen, omdat op dit moment weinig bekend is over de bibliotheekwet en de nieuwe rol van de bibliotheek. Door deelnemers actief te informeren en te betrekken, creëren we die bewustwording, die nodig is als basis voor het gesprek. Het participatiedoel voor inwoners en partners is het vergroten van de kwaliteit van het raadsvoorstel door inbreng van expertise en ervaringen.

Fase 1. Opstellen raadsvoorstel over gemeenschappelijk toekomstbeeld bibliotheek

Het eindresultaat van deze fase is een raadsvoorstel waarin we het gemeenschappelijk toekomstbeeld van de bibliotheek geformuleerd hebben. Dat doen we in drie stappen:

Stap a. Maken praatplaat vijf maatschappelijke functies en bepalen doelgroepen.

We beginnen met het maken van een praatplaat waarin we uitleg geven van de vijf maatschappelijke functies en samen een eerste invulling maken. Dit doen we samen met partners. Door partners al vroegtijdig te betrekken, creëren we bewustwording voor een mogelijke rol in de toekomst en zetten we ze vast aan het denken.

Bovendien gaan we samen de groep inwoners bepalen, die we willen betrekken via de achterban van de partners. We beginnen overigens niet blanco. De resultaten van de onderzoeken die in het verleden zijn uitgevoerd nemen we als input mee. We gaan dit gesprek voeren aan de hand van online enquêtes en/of interactieve (online) sessie.

Stap b. Invulling geven aan de vijf maatschappelijke functies

Met inwoners (gebruikers en niet gebruikers) willen we aan de hand van de praatplaat

(uit stap a) in gesprek over het mogelijke gebruik van een of meer van de vijf maatschappelijke functies door te vragen naar hoe de bibliotheek wordt beleefd.

Dat doen we door daar te zijn waar gebruikers zijn (denk aan enquêtes afnemen bij bezoekers of leden een digitale vragenlijst sturen). Nieuwe gebruikers of gebruikers die moeilijk toegang hebben tot de bibliotheek bereiken we bijvoorbeeld via de kanalen van de partners en/of met een pop-up bibliotheekbus. Op die manier krijgen we inzicht in het mogelijke gebruik, dat input is voor het gesprek in stap c. De inwoners hebben een raadplegende rol. De klankbordgroep beoordeelt de resultaten van de participatiegesprekken en heeft een adviserende rol.

Stap c. Invulling vijf maatschappelijke functies vertalen naar rol partners en de ruimtelijke aspecten van de bibliotheek.

Nu we duidelijk hebben wat de invulling van de vijf maatschappelijke functies is (stap b), kunnen we deze vertalen naar de praktijk. We gaan in gesprek met partners om te bepalen welke rol partners kunnen vervullen. De bibliotheek wil vervolgens graag weten hoe zij vanuit de vijf kernfuncties de partners kan versterken bij het realiseren van haar (maatschappelijke) opgave. Ook kijken we naar de betekenis van de vijf maatschappelijke functies voor de ruimtelijke aspecten. Wat betekent de invulling van de vijf maatschappelijke functies voor de verzorgingsgebieden, de locaties en de inrichting? Dit gesprek voeren we met (een vertegenwoordiging van) inwoners en partners (mogelijk gezamenlijk) in een raadgevende/adviserende rol. De klankbordgroep beoordeelt de resultaten van de participatie.

Fase 2. Raadsvoorstel uitvoeren en Fase 3. Evaluatie

In de tweede fase wordt het raadsvoorstel uitgevoerd en in de derde fase wordt de uitvoering geëvalueerd. Hier is het bijvoorbeeld van belang te weten hoe de vijf maatschappelijke functies in de praktijk werken en wat mogelijke verbeterpunten zijn. We adviseren om ook dan inwoners en partners actief te betrekken. Deze twee fases vallen buiten de reikwijdte van de opdracht en zullen hier dan ook niet nader worden toelicht.

Organisatie van de participatie

Communicatie

Tijdens de verschillende fasen van het project worden diverse publieksgroepen geïnformeerd en betrokken. Dit vergt een goede communicatieaanpak. Alle eerder aangesloten en geïnteresseerde deelnemers worden meer dan voorheen op de hoogte gehouden van de voortgang van de verschillende fasen van het project via diverse communicatiemiddelen, zoals een website, lokale kranten, digitale nieuwsbrief, social media en informatiekaarten. Een goed verhaal en uitleg van de veranderingen van de bibliotheek zijn een belangrijk onderdeel van het participatieplan. Dat doen we door een uitgebreide, publieksvriendelijk en enthousiasmerende omschrijving te maken van de verschillende functies die een bibliotheek kan hebben. Dat is de basis van het verhaal van de bibliotheek van de toekomst.

Kaders

De bibliotheek is een plek vol dynamiek, waar ontmoeting, educatie en samenwerking centraal staan. Nieuwe doelgroepen worden aangesproken en we behouden de huidige gebruikers. Er zijn verschillende kaders waar we rekening mee houden:

- Inhoudelijke kaders: de bibliotheekwet en de beleidskaders van de gemeente en de bibliotheek.
- Economische kaders: denk aan horeca en ontwikkelingen winkelcentra.
- Financiële kaders: binnen de bestaande financiële mogelijkheden.
- Ruimtelijke kaders: de wensen ten aanzien van de fysieke ruimte, zoals veiligheid, inrichting en vestigingsplaatsen.
- Samenwerking: het uitgangspunt is, dat Leidschendam-Voorburg en Rijswijk de bibliotheek met elkaar blijven delen.
- Innovatie en modernisering: op een nieuwe wijze werken bibliotheek en gemeente met inwoners en partners, digitaal en fysiek, aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige en bruisende bibliotheek.

- Participatiekaders: voor het beantwoorden van één participatievraag is 8-12 weken nodig.

Planning

De planning voor Fase 1 'opstellen raadsvoorstel van een gemeenschappelijke toekomstbeeld bibliotheek' ziet er als volgt uit:

Wat	Wanneer?
College akkoord Participatieplan	16 juni 2020
Stap a. Maken praatplaat vijf maatschappelijke functies en bepalen doelgroepen	Juni en juli 2020
Stap b. Invulling geven aan vijf maatschappelijke functies (met inwoners en klankbordgroep)	Augustus t/m oktober 2020
Raadspresentatie en raadsbrief met tussentijdse resultaten	Oktober 2020
Stap c. Invulling vijf maatschappelijke functies door partners en bibliotheek en vertalen naar ruimtelijke aspecten (inwoners, partners en klankbordgroep)	November 2020 t/m januari 2021
Besluitvorming raadsvoorstel raad	Februari 2021

Na besluitvorming van fase 1 gaan we over naar fase 2 (uitvoering). De participatieaanpak en planning hiervoor zullen op een later moment bepaald worden.

Colofon SIR

Deze participatieaanpak is een resultaat van de Fasterclass 'Toekomst Bibliotheek aan de Vliet' op 14 mei 2020 en het gesprek met de klankbordgroep op 28 mei 2020. Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Uitgave

SIR communicatie & participatie
Voortsweg 131
7523 CD Enschede
(053) 430 70 44

Versienummer 1.3

Datum: 2 juni 2020

Auteurs:

Barbara Borghuis van SIR communicatie & participatie en Arnout Timmerman van gemeente Leidschendam-Voorburg